

Warszawa, dnia 22 grudnia 2010 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

GABINET MARSZAŁKA SENATU

BM-1 - 0700 - 408/10

DNAP - 023 - 83/10/MG

Dot. BPS/DSK - 043 - 3118/10

P. J. Kwiecień
Marszałek Senatu
wpłynęło dn. 08.01.11
nr. 1221 podpis. *Marszałek*

wpłynęło dn. 7.02.11.
nr. 544 podpis. *Borusewicz*

Pan

Bogdan Borusewicz

Marszałek Senatu RP

Szanowny Panie Marszałku

W odpowiedzi na oświadczenie Senatora Rzeczypospolitej Polskiej Grzegorza Czeleja w sprawie organizacji i przeprowadzenia egzaminu radcowskiego, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Obecnie zasady przeprowadzania egzaminu radcowskiego uregulowane są w ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 10, poz. 65 ze zm.) oraz wydanym na jej podstawie rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 września 2009 r. w sprawie przeprowadzania egzaminu radcowskiego (Dz. U. Nr 163, poz. 1302).

Powołane akty prawne określają m. in. szczegółowy tryb i sposób przeprowadzania egzaminu radcowskiego, stanowiąc, że egzamin ten ma formę pisemną, składa się z pięciu części, przy czym część pierwsza polega na rozwiązaniu testu składającego się z zestawu 100 pytań. Pozostałe części egzaminu obejmują opracowanie przez zdających zadań z zakresu prawa karnego, prawa cywilnego, gospodarczego i administracyjnego. Artykuł 36⁴ ust. 11 ustawy o radcach prawnych stanowi, że podczas egzaminu zdający nie może posiadać urządzeń służących do przekazu lub odbioru informacji.

Zgodnie z art. 36⁴ ust. 11 ustawy o radcach prawnych, celem egzaminu radcowskiego jest „sprawdzenie przygotowania prawniczego do samodzielnego i należytego wykonywania zawodu radcy prawnego”, w tym wiedzy z zakresu prawa i umiejętności jej praktycznego zastosowania. Stosownie do § 7 ust. 1 powołanego rozporządzenia, egzamin radcowski przeprowadza się w warunkach zapewniających zdającym samodzielną pracę. Korzystanie zatem z funkcji kopiowania z elektronicznej bazy aktów, zawierającej także komentarze i kilkaset tysięcy orzeczeń sądów, prawnych narusza te przepisy.

Odpowiadając na pytanie Pana Senatora, czy zdającym egzamin radcowski w 2011 roku zostanie zapewniona możliwość korzystania z komputerów podczas rozwiązywania zadań z części od drugiej do piątej egzaminu, wskazać należy, że decyzja w tej sprawie, zgodna z oczekiwaniami aplikantów, została już podjęta. Minister Sprawiedliwości poinformował o tej decyzji Prezesa Krajowej Rady Radców Prawnych w piśmie z dnia 27 lipca 2010 r.

W chwili obecnej trwają ustalenia, co do sposobu wykorzystania komputerów podczas egzaminu radcowskiego w 2011 roku. W związku z powyższym nie jest możliwe stanowcze wypowiedzenie się w kwestii formy dostępu przez zdających do elektronicznej bazy informacji prawnej, np. LEX.

Odnosząc się do zagadnienia dotyczącego możliwości korzystania przez zdających podczas egzaminu (przeprowadzanego z wykorzystaniem komputerów) także z przyniesionych przez nich tekstów aktów prawnych, komentarzy i orzecznictwa wskazać należy, że uprawnienie takie wynika z art. 36⁴ ust. 12 ww. ustawy, zgodnie z którym podczas rozwiązywania zadań z części od drugiej do piątej egzaminu radcowskiego zdający może korzystać z aktów prawnych i komentarzy oraz orzecznictwa. Żaden przepis nie nakłada jednak na Komisję Egzaminacyjną obowiązku zapewnienia zdającym dostępu do takich pomocy. Jest to jedynie uprawnienie, z którego zdający mogą skorzystać, jednak forma korzystania z tego uprawnienia nie może naruszać podstawowych zasad egzaminu wynikających z ustawy.

Odnosząc się do argumentacji związanej z organizacją egzaminów zawodowych przez Ministerstwo Sprawiedliwości stwierdzić należy, że egzamin radcowski, który odbył się w dniach 29 czerwca – 2 lipca 2010 r., nie był pierwszym egzaminem zawodowym przeprowadzonym według obecnie obowiązującym przepisów. W grudniu 2009 roku odbył się bowiem na tych samych zasadach egzamin radcowski, do którego przystąpiły wówczas osoby uprawnione z innych tytułów niż ukończenie aplikacji. Dodać należy, że równolegle, na analogicznych zasadach, odbył się również egzamin adwokacki. Podczas obydwu egzaminów zdający sporządzali swoje prace pismem ręcznym. Ponadto, w roku 2006 także odbyły się państwowe egzaminy: adwokacki i radcowski przeprowadzone w odrębnej formie pisemnej, aczkolwiek na podstawie innych regulacji prawnych.

Ponadto wskazać należy, że nie znajduje uzasadnienia porównywanie państwowych egzaminów zawodowych adwokackiego i radcowskiego do egzaminów samorządowych. Pierwsze z nich odbywają się bowiem według ściśle określonych ustawowo zasad, podczas gdy w przypadku egzaminów samorządowych m.in. sposób wykorzystania komputerów zależał od decyzji danej rady okręgowej izby, przy czym możliwość taka wynikała wprost z uregulowań prawnych dotyczących tego egzaminu. Podkreślić należy, że nie we wszystkich izbach egzamin odbywał się z wykorzystaniem komputerów przez aplikantów, gdyż w wielu izbach aplikanci sporządzali prace odręcznie.

Na marginesie należy zauważyć, że powszechnie przyjęte jest sporządzanie prac egzaminacyjnych odręcznie. Odstępstwo od tej zasady regulują szczególne przepisy np. przepis zezwalający na używanie podczas matury komputera lub maszyny do pisania wyłącznie osobom ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, na podstawie opinii poradni psychologiczno – pedagogicznej w przypadku, gdy głębokość grafii uniemożliwia odczytanie i dokonanie prawidłowej oceny pracy (§ 59 ust. 8 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych – Dz. U. Nr 83, poz. 562 ze zm.).

Także na porównywalnych egzaminach prawniczych w Niemczech prace sporządzane są odręcznie, zaś zdający jedynie na wybranych egzaminach mogą korzystać z aktów prawnych i to tylko tych, które sami posiadają, nie korzystają natomiast z żadnych elektronicznych baz danych.

Należy również wskazać, że w dobie powszechnej komputeryzacji posługiwanie się pismem ręcznym jest nadal umiejętnością naturalną i podstawową formą komunikacji, zaś Minister Sprawiedliwości organizując egzaminy ma obowiązek zapewnić równe prawa wszystkim osobom do nich przystępujących, także tym, które nie posiadają biegłej umiejętności pisania na komputerze.

z upoważnienia

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

PIOTR WYKIE
PODSZEKRETARZ STANU